

PLATFORM31

Provinciale parels Wonen en Zorg

Beperkingenprofielen & kwantificering

Kees Leidelmeijer & Johan van Iersel

16-11-2016

RIGO RIGO Research en Advies
Woon- werk- en leefomgeving

Woonzorgwijzer

een instrument dat:

De omvang en samenstelling van groepen mensen in een gebied in beeld brengt:

- met vergelijkbare **beperkingen/mogelijkheden** (beperkingen- of redzaamheidsprofielen);
- en daarmee samenhangende **condities** om 'thuis' te kunnen (blijven) wonen;
- op een laag **schaalniveau**;
- met **algemeen beschikbare gegevens** (CBS);
- **nu** en met oog op de **toekomst**.

Twee sporen

1. Beperkingenprofielen

- Welke groepen zou je (extramuraal) moeten/willen onderscheiden?
- Wat is bekend van die groepen?
  - Wat voor mensen zijn het (meestal)?
  - Welke beperkingen in redzaamheid hebben zij?
  - Waar hebben zij behoefte aan?

2. Kwantificering

- Hoe groot zijn die groepen (landelijk)?
- Voorspelmodel: aanwezigheid van groep in specifiek gebied op basis van:
  - Kenmerken personen (b.v. leeftijd, inkomen, etniciteit)
  - Kenmerken huishouden (b.v. samenstelling, woonsituatie)
  - Kenmerken omgeving (leefbaarheid, voorzieningen, instellingen)
- Verdeelsystematiek: landelijke aantallen naar (sub)buurtniveau

Beperkingenprofielen

Op basis van literatuur en (veel) interviews met de functies:

• Wmo consulent	• MEE	• Sociaal psychiatrisch verpleegkundige
• Huisarts	• Ambulante begeleiders VG/LVG	• Intake GGZ verblijf
• Wijkverpleegkundige	• Intake LVG	• Begeleider ZG auditief
• Maatschappelijk werk/ sociaal wijkteam	• Intake VG	• Begeleider ZG visueel
• Praktijkondersteuner somatiek	• Begeleider LVG woongroep/intramuraal	• Begeleider LG
• Praktijkondersteuner GGZ	• Begeleider VG woongroep/intramuraal	• Begeleider niet aangeboren hersenletsel
• Casemanager dementie	• Ambulant begeleider (b.v. RIBW)	• Cliëntenraad
• Verpleegkundige (uitvoerend)	• RIBW begeleider woongroep	

Groepen

Mensen met:

• een somatische aandoening of lichamelijke beperking;
• een licht verstandelijke beperking;
• een dementiële aandoening (psychogeriatrische problematiek);
• een visuele beperking.
• een auditieve beperking;
• psychische aandoeningen;
• een matig of ernstige verstandelijke beperking;
• niet-aangeboren hersenletsel;

En daarbinnen

- (Soms) specifieke aandoeningen als problematiek ook anders is
- Gradaties (zwaarte van de beperkingen)

Beperkingenprofielen

Thema	Levensdomein	Toelichting
Sociale, dagelijkse redzaamheid	1. Dagbesteding	Daginvulling, werk, vrijwilligerswerk, georganiseerde dagbesteding.
	2. Administratie/ financiën	Bankzaken, aangaan van contracten, uitgaven, verzekeringen, formulieren.
	3. Contacten en sociaal netwerk	Contact met vrienden, familie, buren, kennissen.
Lichamelijk functioneren	4. Medicijngebruik, medische verzorging	Tijdig en juist gebruik medicijnen, alert en tijdig opmerken/ingrijpen bij verslechtering gezondheid.
	5. Mobiliteit buitenshuis	Zich (veilig) buitenshuis verplaatsen.
ADL	6. De dagelijkse levensverrichtingen	Opstaan, aankleden, wassen, tanden poetsen, toiletbezoek, eten en drinken.
Woonsituatie	7. Mobiliteit in huis:	Zich binnenshuis verplaatsen.
	8. Veiligheid in huis:	Fysieke en sociale veiligheid: voorkomen vallen, brand, letsel, niet binnenlaten criminelen/oplichters.
	9. Het huishouden	Boodschappen doen, opruimen, bereiden maaltijd, afwassen, de was doen.
Psychisch functioneren	10. Stemmingen (depressie), angsten	In hoeverre iemand zich psychisch slecht voelt, gedeprimeerd, angstig.
	11. Probleemgedrag, verslaving	In hoeverre er sprake is van grensoverschrijdend gedrag zoals agressie, overlast, seksueel ontremd gedrag.
	12. Cognitief functioneren	Denken, geheugen, begrijpen, concentratie, relaties leggen oorzaak en gevolg, oriëntatie, lezen, schrijven, rekenen.
Regie	13. Regie	Beslissingen nemen, planning maken, initiatief nemen, beslissen wanneer wat moet gebeuren.
	14. Alarmering	Zelf hulp inroepen als het niet goed gaat.

Beperkingenprofielen psychogeriatric

1 volledig zelfredzaam

2 voldoende zelfredzaam

3 beperkt zelfredzaam

4 niet zelfredzaam

		1. Lichte problematiek	2. Lichte meervoudige problematiek	3. Matige meervoudige problematiek	4. Ernstige meervoudige problematiek
Sociale, dagelijkse redzaamheid	1. Dagbesteding	12	23	34	4
	2. Administratie/ financiën	23	34	4	4
	3. Contacten en sociaal netwerk	12	23	34	4
Lichamelijk functioneren	4. Medicijngebruik, medische	23	34	34	4
	5. Mobiliteit buitenshuis	1	1	12	234
ADL	6. De dagelijkse	1	12	3	4
Woonsituatie	7. Mobiliteit in huis	1	123	234	34
	8. Veiligheid in huis	12	23	34	4
	9. Het huishouden	12	23	34	4
Psychisch functioneren	10. Stemmingen (depressie),	23	34	34	34
	11. Probleemgedrag, verslaving	123	123	234	234
	12. Cognitief functioneren	23	3	34	4
Regie	13. Regie	12	23	34	4
	14. Alarmering	23	3	34	4

Psychogeriatric – Sociale, dagelijkse redzaamheid

		1. Lichte problematiek	2. Lichte meervoudige problematiek	3. Matige meervoudige problematiek	4. Ernstige meervoudige problematiek
Sociale, dagelijkse redzaamheid	Dagbesteding	Lukt meestal nog goed. Afhankelijk van de vorm van dementie kan de oriëntatie al licht verstoord zijn.	Mensen trekken zich terug uit sociale activiteiten. Georganiseerde dagbesteding komt in beeld. Vaste verkeersroutes kunnen vaak nog.	Georganiseerde dagbesteding nodig. Weinig initiatief, passiviteit wordt groter. Indien men nog zelfstandig naar buiten gaat, moeten omwonenden oogje in het zeil houden.	Hebben 7 dagen per week daginvulling met structuur nodig.
	Administratie/ financiën	Overzicht ontbreekt, niet kunnen ordenen, pincode vergeten.	Veel hulp of overname nodig.	Volledige overname nodig.	Volledige overname nodig.
	Contacten en sociaal netwerk	Lukt meestal nog goed.	Zowel zorgvrager als netwerk trekt zich terug. Belasting mantelzorgerspeelt een rol.	Netwerk wordt klein. Initiatief ligt bij de ander. Mantelzorgers raakt overbelast.	Netwerk wordt zeer klein.

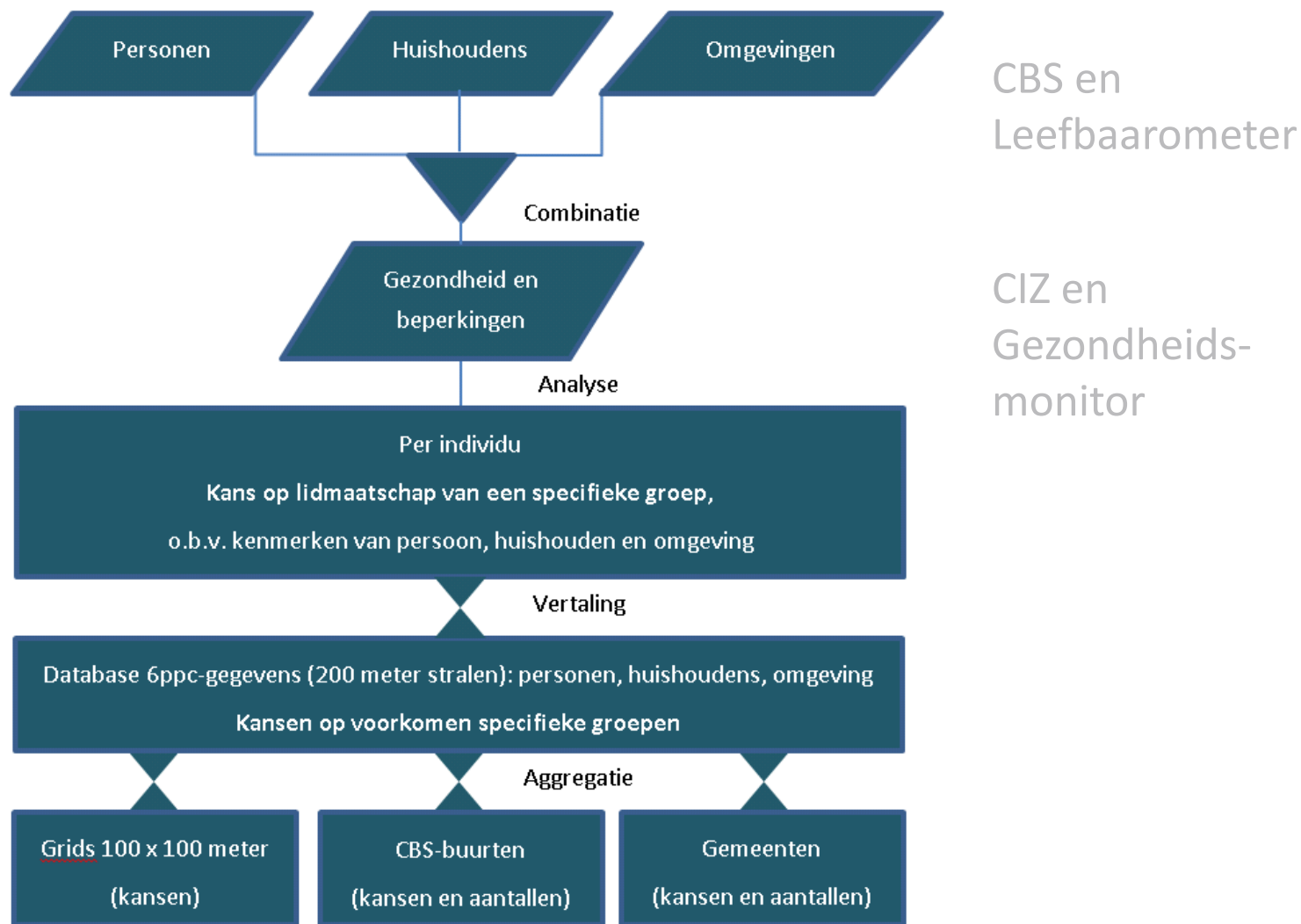
Psychogeriatric - Wonen

	1. Lichte problematiek	2. Lichte meervoudige problematiek	3. Matige meervoudige problematiek	4. Ernstige meervoudige problematiek
Woonsituatie 7. Mobiliteit in huis		divers	Enige tot lichte problematiek. Hulpmiddelen zoals naambordjes of slimme plaatsing van gordijn kan helpen.	desorientatie.
8. Veiligheid in huis	lukt meestal op routine.	aanpassingen noodzakelijk.	veel aanpassingen / toezicht nodig.	voortdurende nabijheid
9. Het huishouden doen	lukt meestal op routine.	overzicht en planningsvermogen ontbreekt, opdelen in deeltaken lastig.	Veel hulp of overname nodig.	Volledige overname nodig.

Wat kun je ermee?

1. Snel inzicht in aard van de problematiek van een breed palet aan groepen
2. Beginpunt voor het zoeken naar oplossingen:
  1. **Per groep en per beperking:**
    1. Beperking geeft behoefte,
    2. Oplossing afhankelijk van persoonlijke omstandigheden, de lokale situatie en technologie
  2. **Per groep, combinatie van beperkingen:**
    1. Over sectoren heen kijken: wonen, ondersteuning, woonomgeving etc.
    2. Integraal aanpakken van de oplossing
  3. **Per beperking, combinatie van groepen**
    1. Groepen met zelfde beperking; mogelijk dus ook zelfde ‘oplossing’ (inhoudelijk, ruimtelijk)
    2. Sommige groepen delen een beperking (denk aan eenzaamheid); elkaars oplossing?
3. En gecombineerd met de geschatte aantallen, bijvoorbeeld:
  1. Wat is de beste plek voor een voorziening?
  2. Wat is de behoefte aan specifieke woonvormen?

Spoor 2: database met omvang van groepen in gebieden

Welke groepen?

SOMATISCHE AANDOENINGEN EN MOBILITEITSBEPERKINGEN;

- 1 enkelvoudig
- 2 meerv. w.o. gewrichtsklachten
- 3 meerv. w.o. incontinentie
- 4 meerv. w.o. hartfalen, COPD
- 5 meerv. w.o. hoge bloeddruk, diabetes
- 6 meerv. w.o. huidaandoeningen
- 7 lichamelijke handicap en psychische problemen

LICHT VERSTANDELIJKE BEPERKING

- 8 cognitief beperkt totaal
- 9 problemen met sociale redzaamheid,
- 10 gedragsproblematiek

DEMENTIËLE AANDOENINGEN

- 11 totaal (intra en extramuraal)
- 12 dementie extramuraal
- 13 dementie matig
- 14 dementie licht

- 15 dementie beginnend (geen diagnose)

VISUELE BEPERKINGEN;

- 16 blind/slechtziend; zelfredzaam
- 17 blind/slechtziend, niet zelfredzaam

AUDITIEVE BEPERKING;

- 18 doof/slechthorend; zelfredzaam
- 19 doof/slechthorend, niet zelfredzaam

PSYCHISCHE AANDOENINGEN;

- 20 eigen leed (angststoornis of depressie: lichte problematiek)
- 21 eigen leed (angststoornis of depressie: problemen sociale redzaamheid)
- 22 psychiatrische problematiek; problemen sociale redzaamheid
- 23 psychiatrische problematiek; gedragsproblemen en problemen sociale redzaamheid

MATIGE TOT ERNSTIGE VERSTANDELIJKE BEPERKING;

- 24 verstandelijke handicap; matige problematiek
- 25 verstandelijke handicap; ernstige problematiek

NIET-AANGEBOREN HERSENLETSEL

- 26 beroerte ooit
- 27 beroerte én fysieke problematiek.
- 28 beroerte én psychische problematiek.

Wat kun je ermee?

1. Snel inzicht in:

1. de omvang van groepen op buurniveau
2. de geografische spreiding / concentraties van groepen
3. bij herhaalde metingen: inzicht in de ontwikkeling daarvan

2. En gecombineerd met de beperkingenprofielen:

1. geografische spreiding behoeften
2. uit te splitsen naar samenstelling qua groepen

3. Te gebruiken als:

1. Basis voor probleemanalyses.
2. Referentie voor maken van (prestatie)afspraken.
3. Referentie bij eigen instrumenten/onderzoeken om de behoefte(n) in beeld te brengen.
4. Inschatting van bereik en toegankelijkheid ingezette instrumenten en strategieën.
5. Benchmark tussen gemeenten (eenduidige referentie).
6. ???

Koppeling met lokale data over aanbod en gebruik levert meerwaarde!

Wat gaan wij ermee doen?

1. De mogelijkheden zijn eindeloos, dus focus van belang! Afbakening:
  1. gebieden
  2. groepen
  3. levensdomeinen
  4. *lokaal-specifieke oplossingen*
2. Opstellen gebiedsanalyses:
  1. Aantallen/aandelen inwoners met beperkingen per CBS-buurt
  2. Voor een selectie van levensdomeinen:
    1. voor hoeveel mensen het domein van belang is,
    2. in welke mate en
    3. welke beperkingen zij hebben.
  3. Op basis van landelijke en lokale bronnen inzicht in het aanbod.
3. Gis-applicatie (met maximaal 24 kaartlagen).

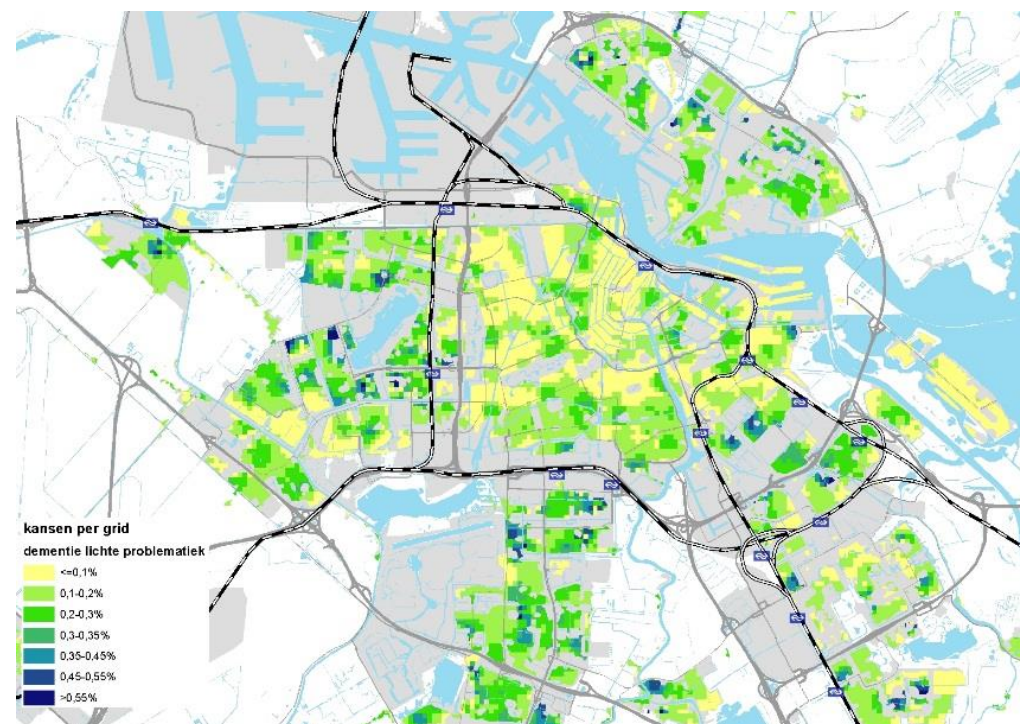
<http://maps.objectvision.nl/WoonZorgWijzer/Amsterdam/>

<http://maps.objectvision.nl/WoonZorgWijzer/Tilburg/>

Voorbeeld 1 (combinatie beide lijnen)

Dementie (met indicatie, extramuraal):

- Ca. 60.000 personen landelijk;
- Hangt sterk samen met indicatoren als:
  - Individueel: leeftijd en in mindere mate inkomen (laag) en etniciteit (autochtoon);
  - Ruimtelijk: aanwezigheid zorginstellingen in de buurt, corporatiewoningen, betere delen woningvoorraad.
- Verklaarde variantie (buurniveau) > 70%.
- Relevante condities o.a.:
  - huishoudelijke hulp (50%-100%),
  - aanpassingen woning (o.a. veiligheid),
  - oogje in het zeil,
  - dagbesteding (respijtzorg).

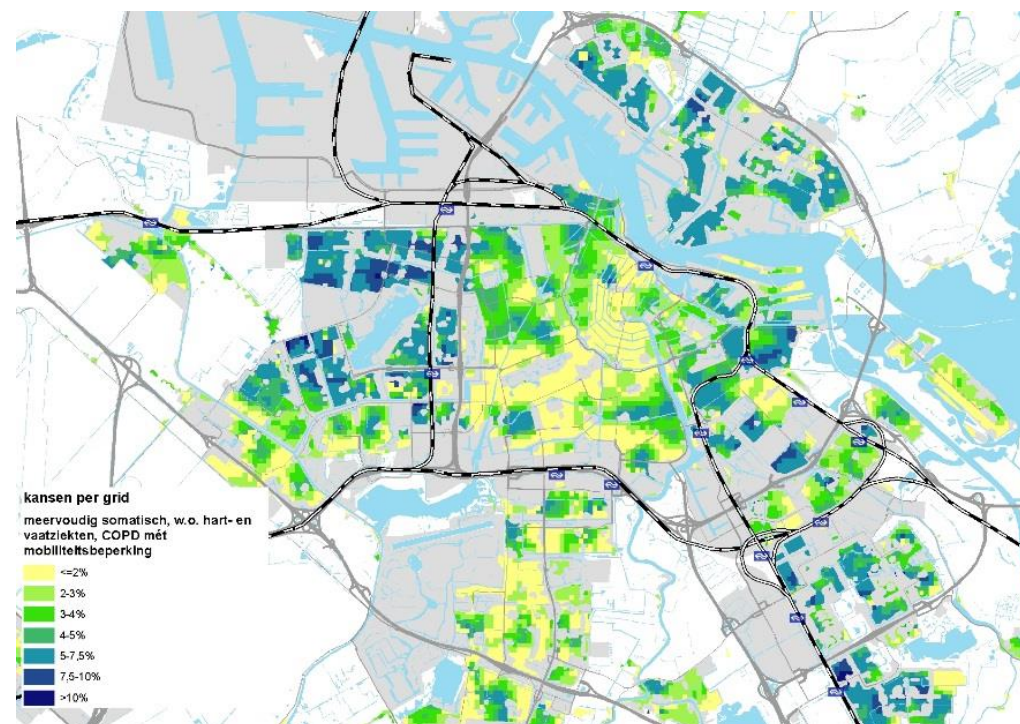

Voorbeeld 2 (combinatie beide lijnen)

Somatiek:

- 374.000 personen (vernauwing bloedvaten, hart, COPD/astma) landelijk;
- Hangt sterk samen met indicatoren als:
  - Leeftijd, inkomen, SES, huishoudenstype
  - Corporatiewoningen, leefbaarheid.
- Verklaarde variantie (buurniveau) 85%.
- Relevante condities o.a.:
  - aanpassingen woning (toe- en doorgankelijkheid),
  - huishoudelijke hulp
  - alarmering,
  - wijkverpleging

Voorbeeld 3 (combinatie beide lijnen)

Psychiatrische problematiek (verwarde personen):

- 130.000 personen landelijk;
- Hangt sterk samen met indicatoren als:
  - Leeftijd (veel jongeren), geslacht (relatief veel mannen), weinig inkomen, zelden werk;
  - Aanwezigheid instellingen in de buurt, corporatiewoningen.
- Verklaarde variantie (buurniveau) 53-88 %.
- Relevante condities:
  - Zelfstandige huisvesting (na)bij lotgenoten (contract: geen overlast);
  - Structuur in dagbesteding (voorzieningen in de wijk (vrijwilligers), leerwerkplaatsen);
  - Activering;
  - Begeleiding naar werk;
  - Begeleiding met financiën en administratie;
  - Signalering: snel op- en afschalen ondersteuning;
  - Prikkelluwe omgeving.

